

La fal·làcia del somni

ANTONI S'GURA I MAS

El 20 de març del 2003, el president George Bush iniciava una guerra il·legal contra l'Iraq de Saddam Hussein. Era una decisió que els neoconservadors de l'administració nord-americana havien pres des de feia molt de temps. El subsecretari de Defensa, Paul Wolfowitz, ho havia plantejat en una reunió del gabinet de guerra el dia 15 de setembre del 2001, només quatre dies després dels brutals atemptats de l'11-S!, quan suggerí que millor que atacar l'Afganistan fóra anar contra l'Iraq de Saddam Hussein i acabar la feina del 1991.

El pensament neoconservador començà a gestar-se en els anys setanta i vuitanta i els principals dirigents tingueren els primers càrrecs de responsabilitat durant l'administració de Ronald Reagan (Dick Cheney i Ronald Rumsfeld ja havien ostentat càrrecs importants en l'administració de Gerald Ford), que és el seu principal referent, perquè consideren que fou la seva política de fermesa militar la que derrotà l'URSS en la guerra freda.

L'exposició més explícita del pensament neoconservador ha estat formulada per Robert Kagan en el llibre *Poder y debilidad* (2003). L'argumentació del columnista del *The Washington Post* és simple però contundent. Després de la guerra freda, Estats Units ha esdevingut l'única superpotència i, si vol preservar la seva hegemonia durant el segle XXI, no pot sotmetre les seves decisions a la voluntat d'altres països, ni tan sols dels aliats, o de la comunitat internacional (Nacions Unides). Estats Units es deu als seus ciutadans i té l'obligació d'actuar sobiranament en defensa dels interessos i del sistema de vida nord-americà. L'única superpotència ha de garantir, per tant, la pau mundial en funció d'aquests interessos i enfrontar-se i destruir totes les amenaces que es presentin segons el principi de la "guerra preventiva". En conseqüència, Estats Units atacarà i destruirà totes aquelles organitzacions terroristes que suposin una amenaça per a la pau mundial o els interessos nord-americans i tots aquells països que sospiti que produeixen armes de destrucció massiva (ADM) o que tenen contactes amb organitzacions terroristes. Si cal, actuarà unilateralment, perquè el multilateralisme és el refugi dels febles, però no de les grans potències. Europa, retreu Kagan, aposta pel consens i pel multilateralisme perquè és feble i viu sota el paraigua de la protecció militar dels Estats Units des de la fi de la Segona Guerra Mundial.

L'Iraq ha estat la prova del nou dels plantejaments neoconservadors. A pesar de no comptar amb una resolució favorable del Consell de Seguretat de l'ONU i de les recomanacions de

"Si volem un món més estable, més segur i més just, cal denunciar amb contundència la fal·làcia del discurs neoconservador i apostar per un profundament de la democràcia, també en les relacions internacionals, i pel retorn a les polítiques de consens i multilaterals"

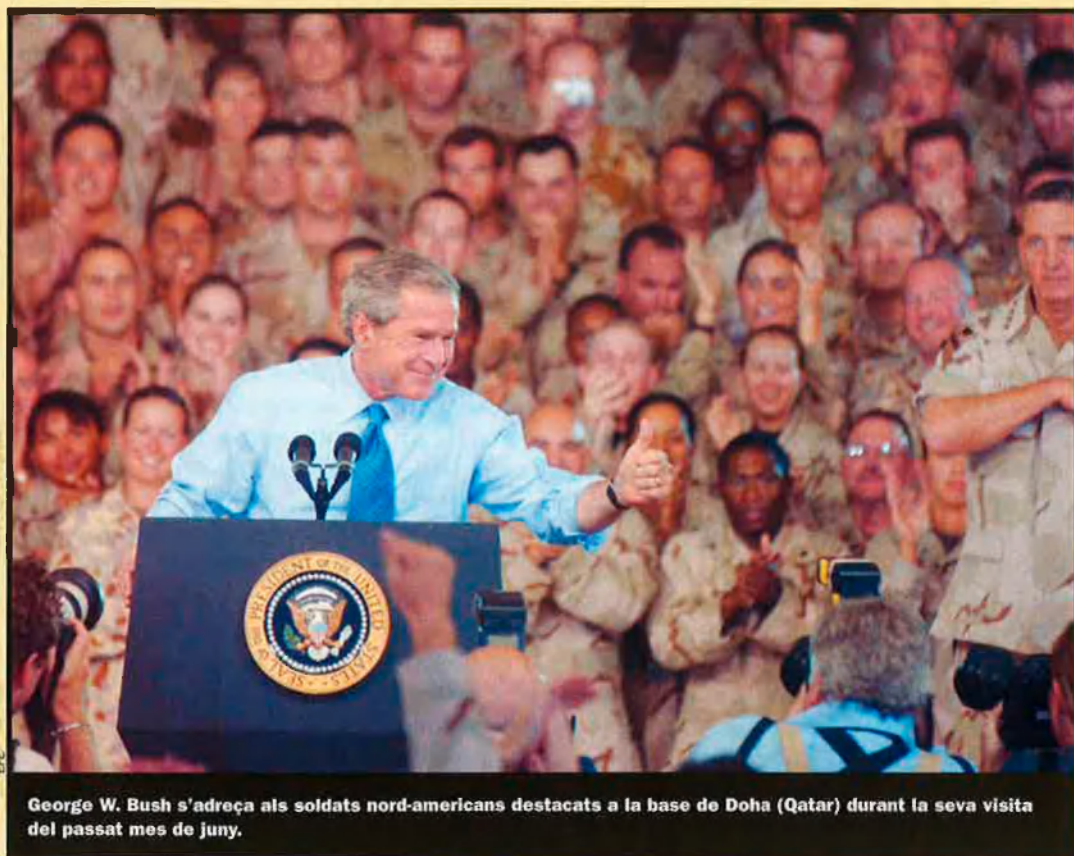
seguir amb les inspeccions de Hans Blix, president de la Comissió d'Observació, Verificació i Inspecció de les Nacions Unides (UNMOVIC), i Mohammed al-Baradei, president de l'Agència Internacional d'Energia Atòmica (AIEA), el president Bush decidí tirar endavant una guerra que només pot ser definida com una agressió, perquè no tenia el vistiplau de l'ONU i no s'encaixava en el concepte d'autodefensa (els dos requisits previstos en la Carta de Fundació de Nacions Unides del 1945). I això és independent del caràcter totalitari i sanguinari del règim de Saddam Hussein, un dictador responsable de massacres que només admeten comparació amb les que van cometre Hitler, Stalin, Franco, Pol Pot o els generals del con sud de l'Amèrica Llatina.

La invasió i l'ocupació de l'Iraq estava, doncs, decidida des de molt abans del 20 del març i, àdhuc, del diumenge 16 de març, quan el president Bush i els seus aliats en el Consell de Seguretat (Tony Blair i José María Aznar) escenificaren a les Açores la concessió d'un ultimàtum de quaranta-vuit hores a Saddam Hussein perquè procedís a la destrucció de les ADM. L'experiment de laboratori dels neoconservadors s'havia posat en marxa i res ni ningú l'aturaria.

Nou mesos després que el president Bush donés per acabades les hostilitats, l'ocupació ha esdevingut tot el contrari del que s'esperaven els dirigents de Washington. La població no va donar la benvinguda a les tropes angloamericanes. La resistència, integrada per antics partidaris i opositors del règim de Saddam Hussein i per militants de la *jihad* (guerra santa) arribats d'arreu del món musulmà, qüestiona diàriament la presència de les tropes ocupants, s'acarnissa amb els col·laboracionistes i impedeix que els serveis bàsics (aigua, combustible, etc.) funcionin amb normalitat. La captura de Saddam Hussein (14 de desembre del 2003) no sembla haver posat fi als cops de la resistència, la qual cosa demostra que només parcialment aquesta es nodreix d'exmilitants del partit Baas.

El balanç d'un mes i mig de guerra i nou mesos d'ocupació és escruixidor. Fins l'1 de maig les baixes nord-americanes ascendien a 137 morts i les britàniques a 33, mentre que les baixes iraquianes han estat calculades entre 11.000 i 15.000 morts, dels quals una tercera part o més sembla que són civils. Des de l'1 de maig fins a les acaballes del 2003 han mort més de 200 soldats nord-americanes (sense comptar el centenar llarg de morts en accident i una vintena de suïcidis) i una seixantena de soldats d'altres nacionalitats (entre els quals destaquen deu espanyols) i un nombre indeterminat d'iraquians,

neoconservador

George W. Bush s'adreça als soldats nord-americans destacats a la base de Doha (Qatar) durant la seva visita del passat mes de juny.

que, sens dubte, suma uns quants milers. També han resultat morts 260 membres de les noves forces de policia iraquianes organitzades sota la supervisió de les tropes ocupants.

En el mateix període, la resistència ha dut a terme diferents atemptats contra ambaixades (7 d'agost, ambaixada de Jordània, 17 morts), institucions internacionals (19 d'agost, seu de les Nacions Unides, 22 morts; 27 d'octubre, seu de la Creu Roja, 12 morts), mesquites (29 d'agost, mesquita de l'imam Ali a Najaf, 83 morts, entre els quals es trobava el líder xiïta, l'aiatol·là Mohammed Baqer al-Hakim) i comissaries (14 de desembre, l'atemptat amb cotxe bomba més mortífer contra una comissaria a Khaldiya: 20 morts i 32 ferits), i ha ocasionat centenars de morts civils iraquians i estrangers. Paral·lelament, des de la caiguda del règim de Saddam Hussein la resistència ha comès amb èxit 86 sabotatges contra els oleoductes més importants del país que han compromès greument no ja les exportacions sinó, àdhuc, el subministrament de petroli per a les necessitats de la població civil.

El més greu és que les accions de la resistència no generen un rebuig massiu entre la població iraquiana. Ans al contrari, sovint s'ha pogut veure per televisió que una gran part de la població festejava els èxits de la resistència, es rabejava en els cadàvers de les víctimes dels atemptats, si eren membres de

les forces d'ocupació o dels seus aliats, i assaltava els trens de queviures que la resistència havia fet descarrillar. La resistència compta, doncs, amb un ampli suport popular, sobretot en el denominat triangle sunnita delimitat per les ciutats de Bagdad, Tikrit i Ramadi.

A començament del 2004, el desvariejament del somni neoconservador projecta un món ple d'incerteses i d'amenaques de futur. La guerra contra el terrorisme internacional s'està perdent amb maniobres de distracció a l'Iraq o l'Afganistan. Avui, Al-Qaida té la mateixa força i capacitat d'actuació que l'11-S del 2001. O més, perquè l'ocupació de l'Iraq li

dóna ales i ha incrementat el sentiment anti-nord-americà i antioccidental en el món musulmà.

En el cas de l'Afganistan, després de dos anys d'ocupació, la situació no ha millorat gaire: el nou president, Hamid Karzai, viu pràcticament reclòs a Kabul, mentre els senyors de la guerra fan el que volen en els territoris que controlen; les víctimes afganeses de la postguerra superen ja amb escreix les de la guerra; àmplies zones del país continuen sent molt insegures i la guerrilla talibana imposa la seva llei; l'ajut internacional ha arribat en quantitat insuficient o simplement no ha arribat; el país continua immers en la pobresa i la misèria, però amb desenes de milers de morts i mutilats més que abans de la intervenció nord-americana; i la discriminació sexual, com ha denunciat l'Associació Revolucionària de Dones Afganeses (RAWA), segueix a l'ordre del dia.

En conclusió, si volem un món més estable, més segur i més just, cal denunciar amb contundència la fal·làcia del discurs neoconservador i apostar per un aprofundiment de la democràcia, també en les relacions internacionals, i pel retorn a polítiques de consens i multilaterals.

Antoni Segura i Mas és catedràtic d'Història Contemporània a la Universitat de Barcelona